

Betekenisvolle samenwerking

Platformdag Water Vallei en Eem
1 sept 2022

Katrien Termeer

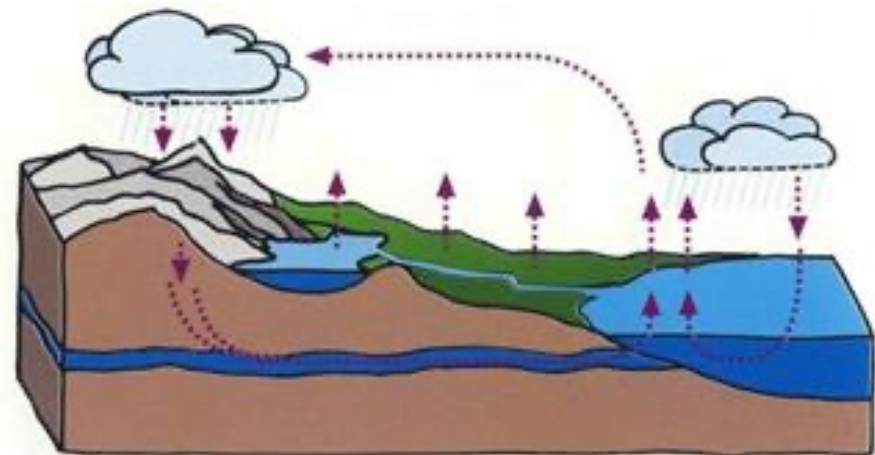
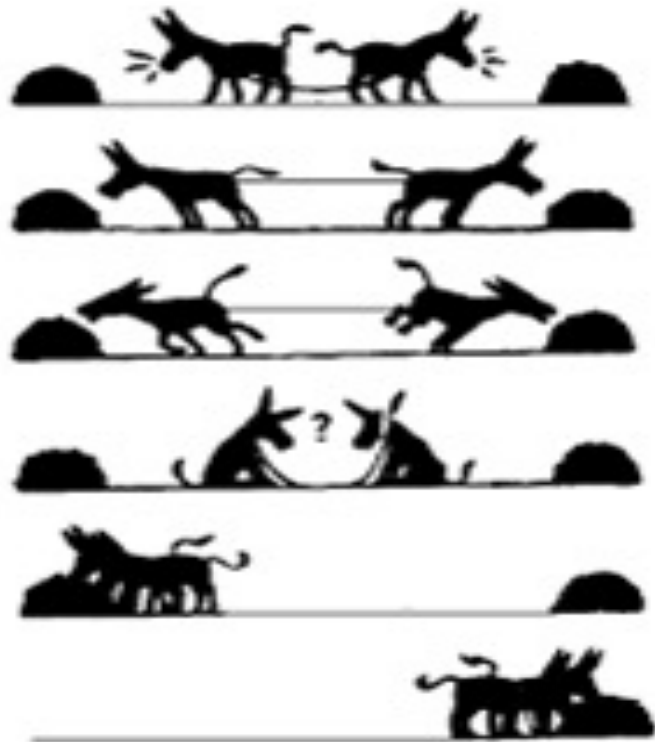

Niet alleen praten en netwerken, maar ook doen om de gewenste resultaten te behalen

Interdependentie

"Co-operation"

Grenzenwerk

- Beleidsdomeinen
- Schaalniveaus: bestuurslagen, KT/LT, tempo
- Sferen: publiek-privaat-sociaal
- Binnen-buiten / politiek-ambtelijk
- Disciplines: technisch-sociaal-juridisch-economisch

Eilandjes van overeenstemming

- Soort grenzen:
 - Fysiek (kans op ontmoeten)
 - Cognitief (kennis, taal, logica's, begrip)
 - Sociaal (identiteit, wij/zij, vertrouwen, reciprociteit)
- Configuratie: mensen die veel met elkaar interacteren en over veel zaken hetzelfde denken

Samen werken aan water en klimaat

Klimaat

Samen maken we onze regio klimaatbestendig en waterrobuust

Reflexen

- **Overschatten:** Behandelen als tam probleem. Creëren verwachtingen en onjuiste beloftes.
- **Verlamming:** Er is toch niets aan te doen. Frustratie, cynisme, onverschilligheid.
- **Ontkennen:** Afdoen als 'fake news', diskwalificeren brengers slecht nieuws (wetenschappers/klokkenluiders)

Strategie van “small wins”

Geeft energie en creëert voortgang

1. Ambities formuleren die prikkelen en ruimte bieden
2. Werken aan deze ambitie door kleine betekenisvolle stapjes met zichtbare resultaten
3. Verspreiden, verbreden en verdiepen initiële kleine stapjes door middel van gerichte interventies

Wat zijn small wins?

- Kleine stap op weg naar systeemverandering/ambitie
- Tastbare resultaten voor direct betrokkenen
- (Radicaal) nieuwe praktijken, inzichten en waarden
- Overkomen bijbehorende wrijving en barrières
- Verbinding inhoudelijke en sociale verandering
- Plek met energie

Verbinding landbouw-water small wins

Water vasthouden aan de bron Slotnieuwsbrief, juni 2013

Praktijkonderzoek om wateroverlast te verminderen door bovenstrooms water vast te houden.

Water vasthouden aan de bron: het werkt!

Om wateroverlast te voorkomen is het soms verstandig hevige neerslag vast te houden op de plek waar die gevallen is: in de haartvaten van het watersysteem. Maar hoe doe je dat zodat het effectief is en geen schade oplevert voor landbouw of natuur? De afgelopen vier jaar heeft in Noord-Brabant een uniek onderzoeksproject gelopen om robuuste en goedkope maatregelen uit te testen. Voor het eerst is in de praktijk aangetoond dat water vasthouden aan de bron mogelijk is!

Water vasthouden aan de bron zal niet voorkomen dat er gestuurde waterberginggebieden aangelegd moeten worden. Foto: Waterschap De Dommel

Voor het eerst is in de praktijk aangetoond dat water vasthouden aan de bron mogelijk is! Foto: Jan van Bavel (De Bakelste Stroon)

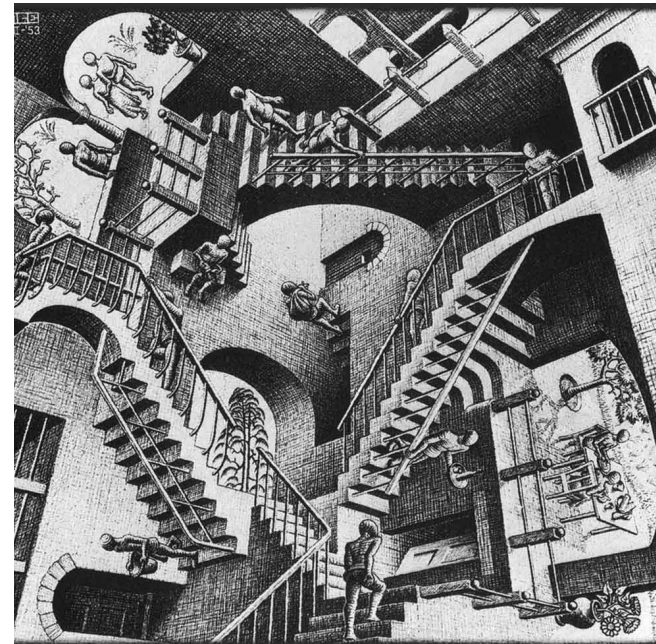
Peter van Dijk, lid Dagelijks Bestuur Waterschap Aa en Maas
"De pilots vormen een heel zinvolle exercitie. Nu is het zaak om de maatregelen uit te rollen en de ingezetenen te enthousiasmeren om mee te doen. Dat lukt het best samen met andere organisaties als partner en gebaseerd op een goed communicatieplan. Als je vasthouden aan de bron kunt combineren met waterconservatie zijn waarschijnlijk meer mensen geneigd om mee te doen."

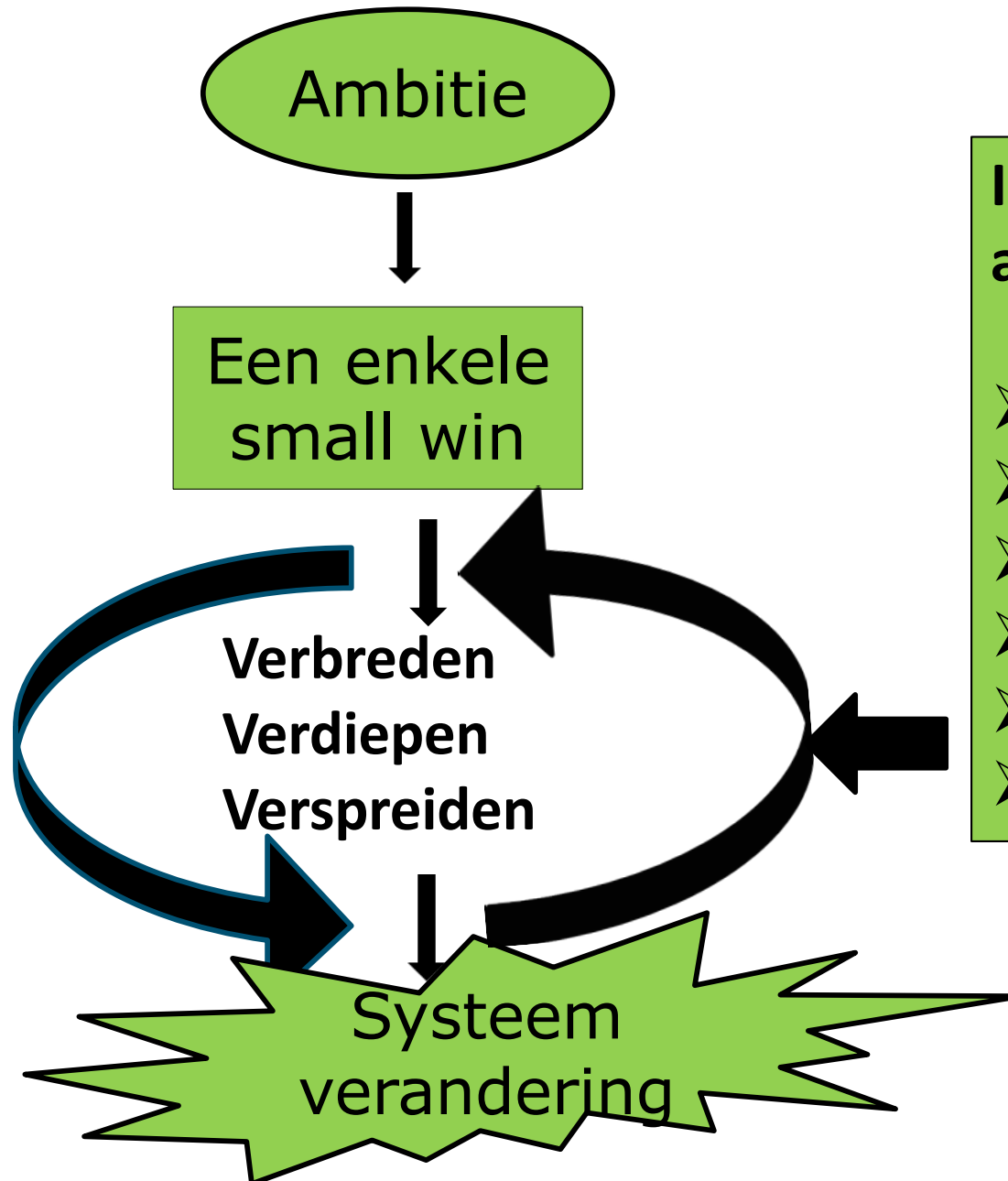
Waterschap De Dommel Waterschap Aa en Maas Waterschap Brabantse Delta Provincie Noord-Brabant

Overige partners: Brabantse Landschap, Brabantse Milieu Federatie, Federatie Particulier Grondbezit, Staatsbosbeheer, Vereniging Natuurmonumenten, Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie.

De kracht van “small wins”

- Diepgaander: kleinere schaal houdt mensen scherp en voorkomt cynisme of verlamming
- Sneller: minder (politieke) risico's en weerstand, starten met onvolledigere informatie
- In complexe niet-lineaire systemen kunnen kleine stapjes resoneren in systeembrede verandering

Interventies gericht op aanjaagmechanismes:

- Energizing
- Experimenteren
- Logic of attraction
- Bandwagon
- Verbinden
- Robuustheid

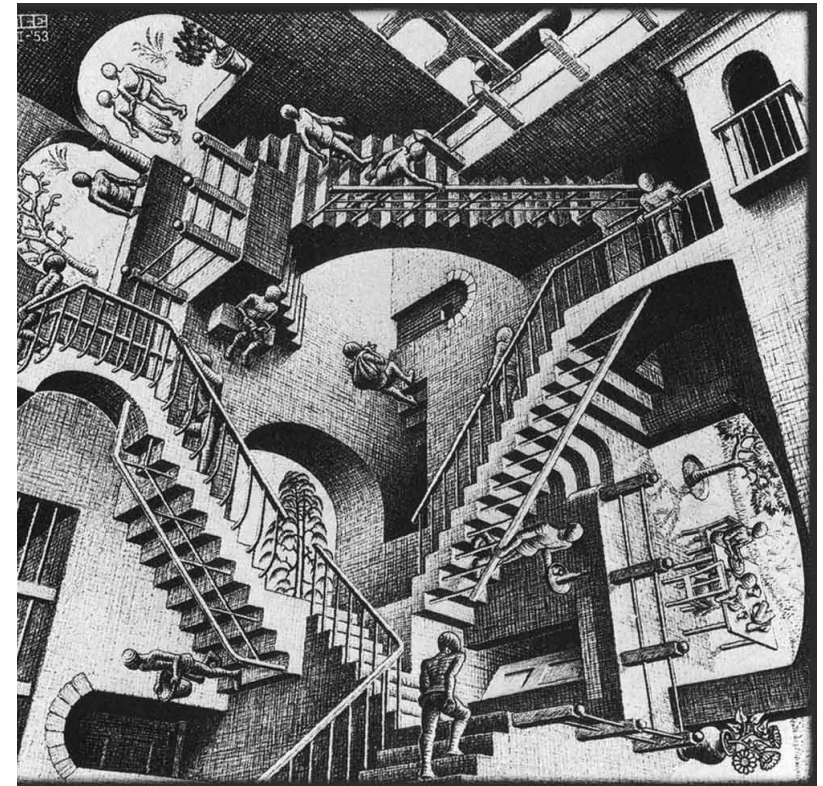
	Do's: mogelijke overheidsinterventies	Don'ts: contraproductieve overheidsinterventies
Energizing	• Respect voor relatie tussen initiatief en bevlogen LT-visie	• Pamperen voor de bühne • Diskwalificeren oud denken
Experimenteren	• Ook experimenteer ruimte voor andere vormen van samenwerking	• Stoppen bij tegenvallende resultaten • Gedetailleerde subsidieregelingen
Logic of attraction	• Successen laten zien • Vertrouwen geven zodat andere partners volgen	• Verwachtingen/hoop creëren die niet zijn waar te maken
Olievlekwerking	• Netwerken of communities of practices creëren	• Teveel van bovenaf beheersen. • Laten voortbestaan beperkende wetgeving
Verbinden	• Toegang bieden tot andere netwerken • Deuren openen • Ontschotten	• Bureaupolitiek • Zelf niet over grenzen kijken • Gelabeld geld
Robuustheid	• Opnemen in regulier beleid/voorlichting/wetgeving	• Eeuwige pilots • Gebrek aan continuïteit in beleid

Samenwerken vergt de juiste capaciteiten

Reflexiviteit 	Omgaan met vele conflicterende realiteiten en perspectieven	Risico op tunnelvisie en onoplosbare controverses
Resilience 	Aanpassen aan onzekerheden en veranderende condities	Risico op falen van basis voorzieningen
Responsiviteit 	Wijs reageren op continue stroom maatschappelijk en politieke eisen/wensen	Risico op overreageren of verlies legitimiteit
Revitaliseren 	Herkennen en doorbreken van onproductieve patstellingen in processen	Risico op meer van hetzelfde en onverschilligheid
Rescaling 	Herkennen dat problemen schaalgrenzen (laag/sector/tijd) overschrijden	Risico op 'misfits' tussen schaal probleem en beleid

Conclusies

- Samenwerken over grenzen
- Doen i.p.v. over praten
- Kleine stapjes blijven zetten
- Deze oogsten door ze tastbaar te maken
- Aanjagen en accumuleren
- Proces ondersteuning (platform) nuttig
- Nieuwe samenwerkingen ook binnen eigen organisatie
- Rafelranden blijven

Dank!

Katrien.termeer@wur.nl

- Termeer, CJAM (2019) **Het bewerkstellingen van een transitie naar kringlooplandbouw.** Kamerstuknummer 35 000-XIV-74.
- Termeer, CJAM (2018). **Meer dan klein bier! LIB als continue aanjager van betekenisvolle verandering,** <https://www.wur.nl/nl/nieuws/LIB-als-continue-aanjager-van-betekenisvolle-verandering.htm>
- Termeer, CJAM and Dewulf, A. (2018). **A small wins framework to overcome the evaluation paradox of governing wicked problems.** Policy and Society
- Termeer, CJAM, A Dewulf (2017) **Mogelijkheden van de 'small wins' aanpak voor de transitie opgaven van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.** <https://www.wur.nl/en/newsarticle/Rapport-small-wins-aanpak-voor-de-transitie-opgaven.htm>
- Termeer, CJAM, A Dewulf & GR Biesbroek (2017) **Transformational change: governance interventions for climate change adaptation from a continuous change perspective,** Journal of Environmental Planning and Management, 60:4, 558-576

Sterk bestuur via small wins

- Kleine betekenisvolle stapjes met zichtbaar resultaat
- Diepgaande verandering die bijdraagt aan ambitie
- Kleinere schaal houdt mensen scherp en voorkomt cynisme, verlamming en weerstand
- Potentie voor systeem verandering
- Via mechanismes als inspireren, logic of attraction of sneeuwbal effect

Tot slot

- Waarnemen, handelen en 'enablen'
- Uitkomen voor ambities
- Rafelranden blijven
- Geen grote heldendaden
- Gepassioneerde nederigheid

Dank!

Termeer, C.J.A.M. and Dewulf, A. (2018). *A small wins framework to overcome the evaluation paradox of governing wicked problems*. Policy and Society. <https://doi.org/10.1080/14494035.2018.1497933>.

Termeer, C.J.A.M, A. Dewulf , S.I. Karlsson-Vinkhuyzen , M. Vink , M. van Vliet (2016). *Coping with the wicked problem of climate adaptation across scales: The Five R Governance Capabilities*. Landscape and Urban Planning. 154, 11-19. doi:10.1016/j.landurbplan.2016.01.007.